

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15019301	CPI de San Vicente	A Baña	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua castelá e literatura	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	7
4.1. Concrecións metodolóxicas	22
4.2. Materiais e recursos didácticos	24
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	25
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	26
6. Medidas de atención á diversidade	27
7.1. Concreción dos elementos transversais	28
7.2. Actividades complementarias	29
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	30
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	31
9. Outros apartados	32

1. Introducción

O Real decreto 217/2022, do 29 de marzo, polo que se establecen a ordenación e as ensinanzas mínimas da educación secundaria obrigatoria, aprobado polo Ministerio de Educación e Formación Profesional (MEFP), e publicado no BOE 76, do 30 de marzo de 2022, está enmarcado na Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro (LOMLOE), pola que se modifica a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

De conformidade co mencionado Real decreto 217/2022, do 29 de marzo, modifícase a anterior distribución de competencias entre o Estado e as comunidades autónomas no relativo aos contidos básicos das ensinanzas mínimas. Deste xeito, correspóndelle ao Goberno, previa consulta ás comunidades autónomas no seo da Conferencia Sectorial de Educación, fixar, en relación cos obxectivos, competencias, contidos e criterios de avaliación, os aspectos básicos do currículo, que constitúen as ensinanzas mínimas. As administracións educativas, á súa vez, serán as responsables de establecer o currículo correspondente para o seu ámbito territorial, do que formarán parte os aspectos básicos antes mencionados.

O Decreto 156/2022, do 15 de setembro, publicado no DOG do 26 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria (ESO) na Comunidade Autónoma de Galicia así o fai para todas as materias, e en concreto para a de Lingua Castelá e Literatura (LCL). O presente documento refírese á programación didáctica (PD) do 4.º curso desta materia.

O currículo da ESO pretende garantir unha formación adecuada e integral, que se centre no desenvolvemento das competencias e que sexa equilibrada, porque incorpora na súa xusta medida compoñentes formativos asociados á comunicación, á formación artística, ás humanidades, ás ciencias, á tecnoloxía e á actividade física. Unha das finalidades da ESO consiste en lograr que o alumnado adquiera os elementos básicos da cultura, especialmente nos seus aspectos humanístico e artístico, científico-tecnolóxico e motor.

O eixe do currículo da materia de LCL constitúeno as competencias relacionadas coa interacción oral, escrita e audiovisual adecuadas nos distintos ámbitos e contextos e en función de diferentes propósitos comunicativos, así como co fomento do hábito lector, da interpretación de textos literarios e non literarios (académicos, sociais e propios da vida cotiá) e da apropiación dun patrimonio cultural. A reflexión explícita sobre o funcionamento da lingua proporciona a ferramenta necesaria para desenvolver a conciencia lingüística e mellorar os procesos de expresión, comprensión e recepción crítica de textos de diferentes ámbitos.

Os obxectivos da materia de LCL na ESO supoñen unha progresión con respecto aos acadados na Educación Primaria, dos que haberá que partir nesta nova etapa, para pasar dun acompañamento guiado a outro progresivamente autónomo. Esta evolución supón, alén diso, unha maior diversidade e complexidade das prácticas discursivas. Agora a atención céntrase no uso da lingua nos ámbitos educativo e social, sublíñase o papel das convencións literarias e do contexto histórico na comprensión dos textos literarios e outórgaselle un papel máis relevante á reflexión sobre o funcionamento da lingua e os seus usos.

Na ESO, a materia de LCL ten como obxectivo o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado nas súas vertentes pragmática, lingüística, sociolingüística e literaria. Debe achegar as ferramentas e os coñecementos que articulan os procesos de comprensión e expresión oral e escrita para desenvolverse con éxito en calquera situación comunicativa. O enfoque comunicativo centrado no uso funcional da linguaxe reside na aprendizaxe das destrezas discursivas en diversos ámbitos: o das relacións persoais, o académico, o social e o dos medios de comunicación, cuxo dominio require procedementos e coñecementos explícitos, tanto dos elementos formais, como das normas sociolingüísticas que presiden os intercambios.

A reflexión literaria a través da lectura, a comprensión e interpretación de textos significativos da literatura española e da literatura xuvenil favorece o coñecemento das posibilidades expresivas da lingua, desenvolve a capacidade crítica e creativa dos/as estudantes, dálles acceso ao coñecemento doutras épocas e culturas, e enfróntaos a

situacións que enriquecen a súa experiencia do mundo e favorecen o coñecemento de si mesmos.

Os criterios de avaliación e os contidos organízanse en cinco bloques. O primeiro, "As linguas e os seus falantes", correspóndese de maneira directa co obxectivo de apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España para favorecer a reflexión interlingüística e valorar a diversidade como fonte de riqueza cultural. O segundo e o terceiro, relativos á comunicación, integran os contidos implicados na comunicación oral e escrita e na alfabetización informacional, audiovisual e mediática, vertebrados ao redor da realización de tarefas de produción, revisión e edición de textos propios, xunto coa recepción, interpretación e análise crítica de textos alleos. O cuarto bloque, "Educación literaria", recolle as experiencias e os contidos necesarios para consolidar o hábito lector, conformar unha identidade lectora progresivamente autónoma, desenvolver habilidades de interpretación de textos literarios impresos e dixitais e coñecer algunhas obras relevantes da literatura española e universal, estimulando á vez a escritura creativa con intención literaria e aproximándose a prácticas culturais emerxentes. O quinto bloque, "Reflexión sobre a lingua", propón a construción guiada de conclusións sobre o sistema lingüístico, usando para iso a metalinguaxe específica e integrando os niveis morfosintáctico, semántico e pragmático no estudo das formas lingüísticas.

Os cinco bloques de contido establecidos para esta etapa aparecen concretados nesta programación para 4.º de ESO en seis unidades didácticas.

Esta PD está pensada para o contexto específico do CPI de San Vicente, un centro rural dunha soa liña, en xeral cunha baixa ratio por aula (aínda que no presente curso o grupo ten 21 estudantes). En xeral, o alumnado do centro chega aos últimos cursos da etapa cunha baixa competencia lingüística, pouco hábito lector e escasa motivación cara á aprendizaxe.

En concreto, o grupo de alumnado ao cal vai dirixida esta PD é enormemente diverso: non só polas naturais diferenzas en canto ao ritmo de aprendizaxe, senón tamén polo elevado número de ACNEAE (casos de TDAH, TEA, dificultades xerais de aprendizaxe, altas capacidades e a materia de LCL de 3.º pendente). Esta diversidade supón un reto á hora de planificar o proceso de ensino e aprendizaxe.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística do mundo a partir do recoñecemento das linguas do alumnado e da realidade plurilingüe e pluricultural de España, analizando a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas e as características das principais variedades dialectais do español, para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos lingüísticos e valorar esta diversidade como fonte de riqueza cultural.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formarse unha opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos e participar en interaccións orais cunha actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais coma para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma e avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta a necesidades e intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e gozar da dimensión social da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio nacional e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permiten establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía adecuada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita coma de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos de poder a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A razón da "sen razón"	Unidade secuencial dedicada ao estudo da literatura neoclásica e romántica, ao repaso da sintaxe da cláusula simple e aos textos expositivos do ámbito formal.	14	17	X		
2	Espello da vida	Unidade secuencial para traballar a literatura da segunda metade do s. XIX, as estruturas coordinadas en sintaxe e os formantes grecolatinos en canto ao léxico.	14	17	X		
3	Fin dun tempo, comezo doutro	Unidade secuencial dedicada ao estudo da literatura modernista e novecentista, das cláusulas complexas e do texto argumentativo.	14	17		X	
4	A idade de prata	Unidade secuencial para afondar na sintaxe da cláusula complexa e mais no texto argumentativo, así como na literatura das vangardas e a xeración do 27.	14	17		X	
5	Anos en branco e negro	Unidade secuencial que tratará sobre a literatura durante o franquismo, sobre as oracións (bipolares) en sintaxe e sobre a publicidade.	14	17			X
6	Todo novo, todo vello	Unidade secuencial para estudar a diversidade lingüística interidiomática e intraidiomática, presentar a literatura das	15	17			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
6	Todo novo, todo vello	últimas décadas e facer un repaso a fondo do uso correcto dos signos de puntuación.	15	17			X
7	Eu son eu e as miñas lecturas	Unidade transversal para traballar e avaliar a lectura das obras obrigatorias (unha por trimestre).	15	3	X	X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A razón da "sen razón"	17

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprende en xeral o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	PE	90
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, avaliando a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valora, a partir duns modelos dados, a forma e o contido de textos orais e multimodais de certa complexidade, realizando xuízos maiormente acertados sobre a calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Establece, con certa autonomía, vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando certa implicación e resposta persoal.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Recoñece as funcións sintácticas da cláusula simple e complexa e, a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica, é capaz de identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora e de corrixir e mellorar os seus propios textos.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre os aspectos do funcionamento da lingua traballados na clase, utilizando a metalinguaxe específica e consultando con certa autonomía dicionarios, manuais e gramáticas.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Realiza unha mínima planificación da redacción de textos escritos e multimodais de máis de 100 palabras, adecuado á situación comunicativa; redacta borradores e revísaos con axuda; e presenta un texto final minimamente coherente e cohesionado e no rexistro adecuado.	TI	10
CA3.8 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Participa nas actividades e interacciona con actitudes de respecto e tolerancia.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Análise das propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. <ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos propios do ámbito profesional: o currículo, a carta de motivación e a entrevista de traballo. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, definición - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.

Contidos

- Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
- Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
2	Espello da vida	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor da maioría dos textos escritos e multimodais de complexidade media, realizando inferencias e con diferentes propósitos de lectura.	PE	90
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta, con certa axuda, a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando algún coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.		
CA3.4 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorpora algún procedemento para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, cun mínimo de precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica e argumenta, cunha certa autonomía aínda que poida requirir axuda, a interpretación das obras lidas a partir da análise de relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e de relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorpora algún procedemento para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, cun mínimo de precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre os aspectos do funcionamento da lingua traballados na clase, utilizando a metalinguaxe específica e consultando con certa autonomía dicionarios, manuais e gramáticas.		
CA3.5 - Organizar e integrar a información en esquemas propios e reelabora e comunica de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico con respecto aos principios de propiedade intelectual.	Organiza e integra, con algunha axuda, información en esquemas propios, e consegue reelabora e comunica, respectando os principios de propiedade intelectual.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Elaboración de secuencias textuais, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Produción escrita: planificación, redacción, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas,

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - mapas conceptuais, definición - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
3	Fin dun tempo, comezo doutro	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprende en xeral o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	PE	90
CA2.4 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos de certa complexidade, avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	É capaz de realizar unha certa valoración crítica do contido e a forma de textos dunha mínima complexidade, avaliando a súa calidade e fiabilidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Establece, con certa autonomía, vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando certa implicación e resposta persoal.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Recoñece as funcións sintácticas da cláusula simple e complexa e, a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica, é capaz de identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora e de corrixir e mellorar os seus propios textos.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre os aspectos do funcionamento da lingua traballados na clase, utilizando a metalinguaxe específica e consultando con certa autonomía dicionarios, manuais e gramáticas.		
CA3.1 - Realizar argumentacións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar argumentacións, con certa planificación, axustándose ás convencións propias do xénero discursivo, cun mínimo de fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado, utilizando recursos verbais e non verbais (no caso de que as expoña oralmente).	TI	10
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Realiza unha mínima planificación da redacción de textos escritos e multimodais de máis de 100 palabras, adecuado á situación comunicativa; redacta borradores e revísalos con axuda; e presenta un texto final minimamente coherente e cohesionado e no rexistro adecuado.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas.

Contidos

- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
- Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto
- Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Identificación dos recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.
- Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos.
 - Xéneros discursivos do ámbito social. Produción de textos propios das redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital.
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal na coordinación e subordinación de oracións e no discurso relatado.
 - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
 - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura.
 - Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos.
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
 - Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.
 - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
4	A idade de prata	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor da maioría dos textos escritos e multimodais de complexidade media, realizando inferencias e con diferentes propósitos de lectura.	PE	90
CA2.8 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta, con certa axuda, a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando algún coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.		
CA3.5 - Organizar e integrar a información en esquemas propios e reelaborala e comunicala de maneira creativa, adoptando un punto de vista crítico con respecto aos principios de propiedade intelectual.	Organiza e integra, con algunha axuda, información en esquemas propios, e consegue reelaborala e comunicala, respectando os principios de propiedade intelectual.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica e argumenta, cunha certa autonomía aínda que poida requirir axuda, a interpretación das obras lidas a partir da análise de relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e de relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico.		
CA5.1 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorpora algún procedemento para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, cun mínimo de precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta, con algunha axuda, a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.4 - Formular xeneralización sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralización sobre os aspectos do funcionamento da lingua traballados na clase, utilizando a metalinguaxe específica e consultando con certa autonomía dicionarios, manuais e gramáticas.		
CA3.1 - Realizar argumentacións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar argumentacións, con certa planificación, axustándose ás convencións propias do xénero discursivo, cun mínimo de fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado, utilizando recursos verbais e non verbais (no caso de que as expoña oralmente).	TI	10
CA4.8 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e coa axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crea textos persoais con certa intención literaria e conciencia de estilo, partindo da lectura de obras ou fragmentos significativos en que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Comprensión e análise crítica de secuencias textuais básicas, con especial atención ás argumentativas. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal, dos abusos a través da palabra e dos usos manipuladores da linguaxe. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Análise dos mecanismos de cohesión. Conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. - Xéneros discursivos desde o punto de vista da produción de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. <ul style="list-style-type: none"> - Respecto polas propiedades textuais nas creacións propias: coherencia, cohesión e adecuación. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Produción oral formal: planificación e procura de información, creación e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal. A deliberación oral argumentada. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. <ul style="list-style-type: none"> - Uso de recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. Procedementos explicativos básicos: a aposición e as oracións de relativo.

Contidos

- Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
- Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
- Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
- Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).
- Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.
- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
5	Anos en branco e negro	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de certa complexidade de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprende en xeral o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	PE	90
CA2.7 - Identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	É capaz de identificar e solucionar problemas sinxelos de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Realiza unha mínima planificación da redacción de textos escritos e multimodais de máis de 100 palabras, adecuado á situación comunicativa; redacta borradores e revísaos con axuda; e presenta un texto final minimamente coherente e cohesionado e no rexistro adecuado.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.7 - Establecer de maneira progresivamente autónoma vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do alumnado na lectura.	Establece, con certa autonomía, vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais e outras manifestacións artísticas e culturais en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando certa implicación e resposta persoal.		
CA5.2 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica e identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Recoñece as funcións sintácticas da cláusula simple e complexa e, a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica, é capaz de identificar e solucionar algúns problemas de comprensión lectora e de corrixir e mellorar os seus propios textos.		
CA5.3 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.	Explica e argumenta, con algunha axuda, a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e a metalinguaxe específica.		
CA5.4 - Formular xeneralizacións sobre algúns aspectos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e da procura de contraexemplos, utilizando a metalinguaxe específica e consultando de maneira progresivamente autónoma dicionarios, manuais e gramáticas.	Formula xeneralizacións sobre os aspectos do funcionamento da lingua traballados na clase, utilizando a metalinguaxe específica e consultando con certa autonomía dicionarios, manuais e gramáticas.		
CA2.9 - Identificar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	É capaz de identificar a maioría dos usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe, e amosa interese por evitalos nos seus propios usos comunicativos.	TI	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Realizar argumentacións orais de certa extensión e complexidade con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social, educativo e profesional, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado en diferentes soportes, utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar argumentacións, con certa planificación, axustándose ás convencións propias do xénero discursivo, cun mínimo de fluidez, coherencia, cohesión e co rexistro adecuado, utilizando recursos verbais e non verbais (no caso de que as expoña oralmente).		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos desde o punto de vista da comprensión e da análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interpretación de xéneros discursivos propios do ámbito social. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na Rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais. - Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e icónica. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. As falsas noticias. Valoración da forma e do contido do texto - Recoñecemento dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Recoñecemento dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal e formal. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Mecanismos de cohesión. Emprego de conectores textuais de causa, consecuencia, condición e hipótese. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital. - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción. - Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos orais, escritos ou multimodais, con outras manifestacións artísticas e culturais e coas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. Elementos de continuidade e de ruptura. - Procesos de indagación ao redor das obras lidas que promovan o interese por construír a interpretación destas e establecer conexións entre textos. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas.

Contidos

- Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas da oración simple) e consolidación dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría.
- Relación entre os esquemas semántico e sintáctico da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria.

UD	Título da UD	Duración
6	Todo novo, todo vello	17

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer e valorar as linguas oficiais de España e as variedades dialectais do español, con atención especial ao galego e ao castelán, a partir da explicación da súa orixe e do seu desenvolvemento histórico e sociolingüístico, contrastando aspectos lingüísticos e discursivos das distintas linguas, así como trazos dos dialectos do español, diferenciándoos dos trazos sociolectais e de rexistro en manifestacións orais, escritas e multimodais.	Identifica as linguas de España e os trazos dos principais dialectos do español, así como das súas variedades sociolectais e estilísticas, a través da súa presenza en diferentes manifestacións artísticas (obras literarias, cancións, películas...).	PE	80
CA1.2 - Identificar e cuestionar prexuízos e estereotipos lingüísticos adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal a partir da análise da diversidade lingüística na contorna escolar e social próxima e da exploración e reflexión sociolingüística sobre os fenómenos de contacto entre as linguas e da indagación dos dereitos lingüísticos individuais e colectivos.	Valora a diversidade lingüística como unha riqueza, amosa respecto cara a todas as linguas e dialectos e é capaz de explicar os fenómenos do contacto entre linguas a partir de exemplos próximos.		
CA1.3 - Identificar e evitar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe partindo da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Evita os prexuízos e estereotipos lingüísticos nas súas intervencións orais e escritas e consegue identificar tanto os usos manipuladores da linguaxe como os elementos discriminatorios, verbais e non verbais .		
CA3.3 - Planificar a redacción de textos escritos e multimodais de certa extensión, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle; redactar borradores e revisalos coa axuda do diálogo entre iguais e de instrumentos de consulta e presentar un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Realiza unha mínima planificación da redacción de textos escritos e multimodais de máis de 100 palabras, adecuado á situación comunicativa; redacta borradores e revísaos con axuda; e presenta un texto final minimamente coherente e cohesionado e no rexistro adecuado.		
CA3.7 - Revisar os textos propios de maneira progresivamente autónoma e facer propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.	Revisa os textos propios con certa autonomía e fai algunhas propostas de mellora, argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística coa metalinguaxe específica.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de certa complexidade avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.	A partir dun modelo dado, é capaz de valorar criticamente o contido e a forma de textos literarios de non moita complexidade, avaliando a súa calidade, así como a eficacia dos procedementos lingüísticos empregados.		
CA4.3 - Incorporar procedementos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.	Incorpora algún procedemento para enriquecer os textos atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, cun mínimo de precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical.		
CA4.6 - Explicar e argumentar a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e das relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico, atendendo á configuración e á evolución dos xéneros e subxéneros literarios.	Explica e argumenta, cunha certa autonomía aínda que poida requirir axuda, a interpretación das obras lidas a partir da análise de relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra e de relacións externas do texto co seu contexto sociohistórico.		
CA1.4 - Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos e a procura de consensos, abarcando o ámbito persoal, educativo e social.	Participa nas actividades e interacciona con actitudes de respecto e tolerancia.		
CA2.5 - Localizar, seleccionar e contrastar de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura.	Localiza, selecciona e contrasta, cun mínimo de autonomía, información a procedente de diferentes fontes, calibrando a súa fiabilidade e pertinencia.		
CA2.6 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	Adopta uns mínimos hábitos de uso crítico, seguro, sostible e saudable das tecnoloxías dixitais, relacionándoos coa busca e coa comunicación da información.	TI	20
CA3.2 - Participar de maneira activa e adecuada en interaccións orais informais, no traballo e en situacións orais formais de carácter dialogado, mostrando actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira minimamente activa e adecuada en interaccións orais, mostrando algunhas actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.		
CA3.6 - Elaborar traballos de investigación de maneira progresivamente autónoma en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.	Elaborar traballos de investigación de maneira minimamente autónoma sobre temas de interese académico, persoal ou social partindo da información seleccionada.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Comparación de trazos das principais variedades dialectais do castelán, con especial atención á do propio territorio. - Desenvolvemento da reflexión interlingüística. - Diferenzas entre os trazos propios das variedades dialectais (fónicos, gramaticais e léxicos) e os relativos aos sociolectos e aos rexistros. - Exploración e cuestionamento de prexuízos e estereotipos lingüísticos. Os fenómenos de contacto entre linguas: bilingüismo, préstamos, interferencias. Diglosia lingüística e diglosia dialectal.

Contidos

- Indagación arredor dos dereitos lingüísticos e da súa expresión nas leis e declaracións institucionais.
- Procesos de comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais.
 - Alfabetización informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios.
- Procesos de produción de textos orais, escritos e multimodais.
 - Alfabetización mediática e informacional: Reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunicación e difusión de maneira creativa e respectuosa coa propiedade intelectual. Utilización de plataformas vi
- Uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
 - Utilización dos signos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado.
- Lectura guiada. Lectura de obras relevantes e fragmentos da literatura do patrimonio literario nacional e universal inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos.
 - Estratexias de construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, debates ou emisión razoada das opinións persoais, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica.
 - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Efectos dos seus recursos expresivos na recepción.
- Estratexias de utilización de información sociohistórica, cultural e artística básica para construír a interpretación das obras literarias; en concreto, o achegamento ao contexto, á corrente literaria e ao autor ou autora, así como o establecemento de parentescos literarios.
- Estratexias para interpretar obras e fragmentos literarios a partir da integración dos diferentes aspectos analizados e atendendo aos valores culturais, éticos e estéticos presentes nos textos. Lectura con perspectiva de xénero. Visibilización do universo literario feminino.
 - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos, atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralización implicados.

UD	Título da UD	Duración
7	Eu son eu e as miñas lecturas	3

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais de certa complexidade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	Comprende e interpreta, de xeito xeral pero correcto, o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de obras literarias adecuadas para a súa idade, realizando as inferencias necesarias e con diferentes propósitos de lectura.	PE	90
CA4.4 - Ler de maneira autónoma textos seleccionados en función dos propios gustos, intereses e necesidades e deixar constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando os criterios de selección das lecturas, as formas de acceso á cultura literaria e a experiencia da lectura.	Le con certa autonomía textos seleccionados en función dos seus gustos, intereses e necesidades e deixa algunha constancia do progreso do propio itinerario lector e cultural explicando algún criterio de selección das lecturas e/ou a súa experiencia da lectura.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	Comparte a experiencia da lectura de obras adecuadas para a súa idade, relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica, lectora e cultural.	TI	10

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de forma progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos lidos e sobre a práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas, a partir da utilización autónoma da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados co circuío literario e lector. - Toma de conciencia e verbalización dos propios gustos e identidade lectora: a construción da biografía lectora. - Expresión da experiencia lectora utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropiación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal, lectora e cultural para establecer vínculos de maneira argumentada entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. A lectura compartida e a lectura dialóxica. - Estratexias para a recomendación das lecturas en soportes variados ou ben oralmente entre iguais, enmarcando de maneira básica as obras nos xéneros e subxéneros literarios. Utilización das redes sociais e dos formatos audiovisuais (booktrailers) para o fomento da lectura.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A intervención educativa en LCL debe desenvolver de xeito gradual e progresivo as aprendizaxes que faciliten ao alumnado a consecución dos obxectivos da materia e da etapa, así como unha axeitada adquisición das competencias clave. Este enfoque metodolóxico require partir, polo tanto, do nivel competencial previo do alumnado para acadar unha aprendizaxe significativa, eficaz, funcional e aplicable á súa realidade máis próxima. Trátase, pois, de deseñar unha metodoloxía activa, que promova no alumnado a investigación e a toma de decisións responsables, asentadas no pensamento crítico e reflexivo, a través da elaboración de actividades que precisen dun proceso de descubrimento e análise progresivamente autónomos, así como do razoamento e resolución lóxica de problemas. De aí a importancia de empregar métodos que favorezan a capacidade de aprender por si mesmos/as. Atenderase, polo tanto, á diversidade a través de propostas individualizadas en función das necesidades detectadas e da dispoñibilidade de recursos humanos e materiais: aplicación de adaptacións curriculares significativas, medidas de reforzo educativo e de enriquecemento curricular e actividades específicas para abordar as destrezas nas que se observen maiores dificultades (comprensión e expresión oral e escrita, comunicación, reflexión lingüística, educación literaria, resolución de problemas, razoamento lóxico, desenvolvemento do pensamento abstracto...).

Para que esta metodoloxía acade a efectividade desexada, é recomendable outorgarlle un carácter interdisciplinar, relacionando a materia de LCL con outras disciplinas do currículo, traballando de maneira conxunta as competencias clave e dotando ao alumnado da capacidade lingüística que lle permita amosar, relacionar e extrapolar de forma coherente, cohesionada e adecuada os coñecementos adquiridos noutras materias. A colaboración transversal cos departamentos lingüísticos do centro (tratamento integrado de linguas), co Equipo de Dinamización da Lingua Galega e coa biblioteca escolar constituirá un apoio importante para mellorar a asimilación de capacidades e coñecementos sobre a comunicación. Todos eles, de xeito coordinado, deberán contribuír a mellorar os procesos de produción e recepción oral, escrita e multimodal, así como a alfabetización informacional. As accións concretas favorecen a creación e organización de proxectos colaborativos e significativos para o alumnado. Neste sentido, o deseño de tarefas cooperativas basearase en contextos auténticos e recoñecibles que teñan en conta as vivencias particulares do alumnado, potenciando que cada estudante, dentro do grupo, dispoña dos tempos e espazos necesarios para o

recoñecemento da súa valía persoal e da súa capacidade para contribuír a desenvolver a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

Estes principios metodolóxicos han de aplicarse ao redor de contidos concretos, polo que convén definir o seu campo de actuación en conexión coas actividades máis relevantes da materia de LCL, relacionadas cos seus bloques de contido. Polo tanto, deseñárase o traballo na aula a partir das seguintes concrecións metodolóxicas:

- Deseño de actividades a partir de textos extraídos do ámbito persoal, social e académico do alumnado. Estas tarefas, diversificadas e organizadas por niveis de dificultade, permitirán o traballo competencial e favorecerán o desenvolvemento do pensamento crítico e creativo.
- Distribución flexible dos espazos, sempre que sexa posible, propiciando o traballo colaborativo a través de distintos tipos de agrupamentos. Así, o gran grupo é axeitado para a posta en común e corrección de tarefas, a identificación dos coñecementos previos do alumnado á hora de iniciar unha nova unidade didáctica, a revisión e síntese final, os debates, a realización de exposicións orais ou multimedia ou o visionado de recursos audiovisuais. Os pequenos grupos son idóneos para o desenvolvemento de proxectos de investigación. Pola súa parte, o traballo por parellas enriquece as exposicións orais e as actividades de creación literaria. Finalmente, as actividades individuais son aplicables ás probas escritas, ás actividades de reforzo ou á lectura interior.
- Emprego de estratexias para a comprensión e a recomendación lectora:
 - Lectura compartida de textos propios do ámbito persoal, social e académico para procurar a interacción entre iguais, posto que todo o alumnado participará na lectura en voz alta dos fragmentos escollidos, a escoita activa, a comprensión oral e a explicación e argumentación ao redor da interpretación dos mesmos.
 - Lectura de textos adscritos aos distintos xéneros discursivos para captar a información esencial, realizar as inferencias necesarias para a súa correcta comprensión, recoñecer a idea principal e as secundarias, identificar a súa estrutura e interpretar os fragmentos propostos tendo en conta as súas características formais e temáticas.
 - Lectura dixital (e-books, blogs, foros, wikis, textos procedentes das redes sociais), para o desenvolvemento dunha competencia lectora parcialmente diferente á empregada na comprensión e análise dos textos impresos. No caso dos xéneros dixitais, é necesaria a correcta observación e interpretación do hipertexto para asimilar completamente a multiplicidade de significados do fragmento base.
 - Lectura comprensiva e expresiva de textos pertencentes aos distintos xéneros literarios (lectura compartida, recitado de poemas, dramatización de textos dialogados), ao redor de temas próximos á realidade e aos gustos do alumnado, acompañados de estratexias de comprensión lectora, como a aclaración dos propósitos de lectura, a activación dos coñecementos previos dos estudantes, a atención aos contidos principais do texto e a formulación de predicións de lectura.
 - Utilización de recursos para mellorar a oralidade a través de actividades contextualizadas en situacións reais e próximas ao alumnado, mediante o emprego de audios, vídeos e recreación de conversas veraces que poidan producirse na contorna dos estudantes. Proporase, así, unha ampla variedade de situacións comunicativas espontáneas e planificadas e de contextos formais e informais, co fin de abordar desde un punto de vista eminentemente práctico os distintos rexistros, elementos e principios da comunicación.
 - Creación de textos escritos con diversas finalidades (narrar, describir, informar, expoñer, argumentar...), pertencentes aos ámbitos persoal, social e académico, seguindo as distintas fases da construción textual: a planificación das ideas a través dun borrador, determinando o propósito comunicativo e o destinatario; a redacción; a revisión e a edición final, incidindo na corrección formal (puntuación, ortografía, estruturas gramaticais, ampliación de vocabulario e presentación).
 - Elaboración de resumos, esquemas, sínteses e mapas conceptuais a partir de textos orais e escritos para fomentar no alumnado a conciencia da propia comprensión textual.
 - Realización de comentarios e actividades de comprensión de textos escritos e multimodais literarios e non literarios a través de tarefas secuenciadas e guiadas referidas á forma e ao contido dos fragmentos propostos.
 - Creación de textos con intención literaria a partir de modelos dados ou de discursos non literarios (noticias, reportaxes, crónicas, textos instrutivos...).
 - Emprego de dicionarios impresos e dixitais, propiciando o seu uso como unha forma de ampliar o caudal léxico do alumnado e resolver as súas dúbidas lingüísticas e morfosintácticas.
 - Manexo dos recursos propios das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para a procura de datos, a realización de traballos multimedia, a consulta da prensa dixital e a creación de espazos virtuais con material didáctico integrado.
 - Utilización dos fondos, servizos e recursos da biblioteca escolar como espazo creativo de aprendizaxe e construción de novos coñecementos a través da consulta de libros, dicionarios, xornais, materiais audiovisuais, potenciando tamén a lectura autónoma para a creación dunha identidade lectora sólida e definida, fundamentada no enriquecemento cultural e a interrelación entre as distintas áreas do saber.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Aula virtual da materia, concibida como repositorio de recursos didácticos traballados na clase, tarefas para a casa, actividades de avaliación e materiais de reforzo e ampliación.
Documentos e recursos didácticos elaborados e/ou facilitados pola docente.
Selección variada de textos orais, escritos e multimodais en diversos formatos e soportes.
Selección de fragmentos e/ou obras de lectura obrigatorias e voluntarias.
Recursos e aplicacións informáticas e multimedia e actividades interactivas, animacións, vídeos, películas e espazos dixitais diversos.
Boletíns con actividades de reforzo, ampliación e recuperación.
Materiais de investigación e consulta, en particular os proporcionados pola biblioteca escolar.
Aula de recursos audiovisuais do centro, con dispositivos a disposición da clase como cámaras de vídeo, mesa de radio, micrófonos, croma, iluminación etc.

A selección dos materiais docentes que integran a programación didáctica da materia de LCL debe adaptarse ao modelo de intervención educativa proposto. Neste sentido, ha de adecuarse ao contexto do centro, aos obxectivos trazados, aos contidos e temas transversais estudados e o seu grao de adquisición e dificultade e aos criterios de avaliación definidos para cada curso. Ademais, debe abarcar unha grande variedade de actividades individuais e grupais que poñan en práctica os conceptos e procedementos estudados e aborden axeitadamente a atención á diversidade na aula. Finalmente, todos os recursos utilizados han de presentar unha claridade expositiva que favoreza a inmediata comprensión oral e escrita do alumnado.

Así pois, a proposta metodolóxica para a materia de LCL supón, ademais dos materiais teóricos necesarios para o desenvolvemento de cada unidade didáctica (concretados fundamentalmente nos documentos elaborados pola propia docente), o emprego dunha grande variedade de textos orais, escritos e multimodais procedentes de diversas tipoloxías e situacións comunicativas para a súa análise e comentario. Todos estes recursos estarán concentrados e recollidos na aula virtual, que será a ferramenta básica de traballo diario.

O achegamento do alumnado á realidade na que vive a través da interpretación textual outorga á materia unha dimensión funcional innegable. Por iso, convén traballar tamén con discursos extraídos dos xéneros xornalísticos, que aproximen o alumnado á comprensión de temas de actualidade e lle permitan ser crítico co contexto que o rodea.

A escolma de fragmentos e obras de lectura obrigatorias e voluntarias, como obxecto de observación, reflexión e crítica, pretende favorecer o hábito lector do alumnado, partindo de textos próximos aos seus intereses e expectativas para ir achegándoos progresivamente á literatura clásica.

O emprego de fichas de traballo, actividades interactivas, animacións, vídeos e aplicacións multimedia permiten o reforzo, consolidación e afondamento das aprendizaxes adquiridas, a escoita activa, a empatía e o debate a través de tarefas competenciais próximas á realidade do alumnado. Favorece tamén a investigación sobre temas de actualidade e problemas reais e a activación de estratexias e mecanismos de comprensión lectora a partir de textos literarios e non literarios, posto que implica a procura de información, a interpretación e relación dos datos obtidos e a reflexión sobre o contido e a forma. O visionado de material cinematográfico e audiovisual poderá sentar as bases dun coloquio posterior e servirá para afondar nos contidos abordados en cada unidade, ademais de propiciar o traballo investigador, grupal e por proxectos proposto nalgunha das unidades didácticas da materia.

Entre os materiais de investigación e consulta, ademais de todos os recursos da biblioteca escolar, hai que destacar as TIC como ferramenta fundamental para a obtención de información, a súa transformación en coñecemento propio e a difusión dos resultados de proxectos e traballos de investigación. A aula virtual da materia, organizada por unidades didácticas, será un elemento importante no traballo diario na materia, funcionando como o repositorio de recursos traballados en clase, así como de materiais de reforzo, repaso e ampliación.

Ademais, recoméndanse, entre outros, os seguintes materiais didácticos en Internet:

- Diccionario da Real Academia Española: www.rae.es
- Diccionario Panhispánico de Dúbdas: www.rae.es/dpd
- Medios de comunicación: <https://www.prensaescrita.com/prensadigital.php>
- Compilación da obra lírica dos poetas máis relevantes en lingua castelá: www.los-poetas.com
- Espazo para a creación poética propia, a confección de libros virtuais, a compilación lírica e o comentario de textos de outros autores: www.poemas-del-alma.com
- Ampla colección de audio e videopoemas: www.palabravirtual.com
- Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes: <http://cervantesvirtual.com>
- Testeando. Xogos de preguntas e respostas de opcións distribuídos por niveis educativos: <https://www.testeando.es/>
- Portal de recursos educativos Leer.es: <https://leer.es/>
- Prácticas de lectura intensiva e comprensión lectora: <http://www.xtec.cat/~jgenover/complec.htm>
- Biblioteca dixital con máis de catro mil títulos de Literatura clásica e contemporánea en castelán: <http://eleo.mecd.gob.es/opac/?locale=es#indice>
- Plataforma educativa para traballar a comprensión lectora: <https://www.intralineas.com/>
- Materiales de Lengua y Literatura: <http://www.materialesdelengua.org/>
- Aula de Letras: http://www.auladeletras.net/Aula_de_Letras/Inicio/Inicio.html
- Morderse la lengua: https://cvc.cervantes.es/actcult/morderse_lengua/default.htm
- Analizador morfosintáctico do Ministerio de Educación: <https://intef.es/?enlace=1&prev=2>
- Exercicios interactivos para traballar o léxico: <http://www.xtec.cat/~jgenover/lexico.htm>
- Actividades interactivas sobre sintaxe: <http://www.xtec.cat/~jgenover/sinta.htm>
- Actividades interactivas sobre ortografía, lingua e diversidade: <http://www.xtec.cat/~jgenover/miscel.html>
- Páxina web do ITE (Instituto Nacional de Tecnoloxías Educativas): <https://intef.es/recursos-educativos/recursos-para-el-aprendizaje-en-linea/>

Por último, ocasionalmente poderá usarse equipamento da aula de recursos audiovisuais do centro (micrófonos, cámaras, mesa de radio...) para a realización de actividades da materia.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Na primeira semana de clase, levaranse a cabo unhas probas de avaliación inicial co obxecto de detectar o grao de desenvolvemento das competencias clave e de manexo de procedementos por parte do alumnado. No caso de que nas devanditas probas se detecten casos de carencias graves de aprendizaxe, será requirida a intervención do Dpto. de Orientación e das respectivas familias, para procurar a mellor maneira de corrixilas.

Este procedemento serve para tomar decisións en relación á prevención, detección e valoración dos problemas de aprendizaxe. Para iso, a estratexia na avaliación inicial incluírá un coñecemento do contexto do grupo e unha análise dos niveis iniciais de competencia curricular do alumnado, particularmente do alumnado con necesidades educativas especiais, de acordo co informe psicopedagóxico que achegue o seu historial educativo.

A avaliación inicial é condición indispensable para a posterior toma de decisións sobre medidas de atención educativa. Cabe esperar que aparezan diversos tipos e graos de dificultade de aprendizaxe entre o alumnado: desde dificultades leves ou transitorias que se resolven mediante medidas elementais de reforzo, ata aquelas máis graves ou asociadas a unha discapacidade. Por iso, a avaliación inicial é fundamental para decidir que medidas de atención á diversidade se adoptarán.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	14	14	14	14	14	15	15	100
Proba escrita	90	90	90	90	90	80	90	88
Táboa de indicadores	10	10	10	10	10	20	10	12

Criterios de cualificación:

De acordo co establecido na Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, a avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de ESO na materia de LCL será continua, formativa e integradora. O resultado da aplicación dos instrumentos de avaliación expresarase, en cada un dos trimestres e ao finalizar cada curso, mediante unha escala de cualificación (insuficiente, suficiente, ben, notable e sobresaliente) e un número de 1 a 10, que terán como referente os obxectivos, competencias, criterios de avaliación e contidos xa descritos, de acordo coas seguintes condicións:

1. Todo o alumnado deberá realizar ou entregar nas datas fixadas aquelas actividades consideradas probas de avaliación; non facelo implica que se cualifiquen cun 0. Exceptuaranse deste suposto os casos en que o alumnado acredite que non realizou ou entregou a actividade por unha ausencia xustificada, en cuxo caso poderá levala a cabo outro día (sempre que isto sexa posible), na data que estableza a profesora.

2. Calquera proba de avaliación poderá considerarse suspensa se existe constancia de que o alumno ou alumna copiou: nese caso, cualificarase a actividade cun 0 e non haberá posibilidade de recuperala ata final de curso. Así mesmo, un exame ou exercicio escrito poderá ser rexeitado se a súa presentación ou caligrafía o fan ilexible; neste caso quedará a criterio da profesora a repetición da proba, ou a súa substitución por outra doutro tipo.

3. En xeral, a penalización por erros de ortografía e expresión nos traballos e probas escritas será de 0,1 puntos por cada falta grave; tres faltas leves (p. ex. tiles) equivalerán a unha grave. Se un alumno ou alumna suspende reiteradamente a causa das súas deficiencias na expresión escrita, e en especial polas faltas de ortografía, tomaranse as medidas oportunas para corrixir tal deficiencia: exames orais, realización de actividades de recuperación ortográfica... Se aínda así resulta irrecuperable, poderá declarárselle suspenso na totalidade da área.

4. A cualificación de cada avaliación trimestral dependerá das obtidas nas diversas observacións e probas realizadas, segundo os seguintes criterios:

- Cada trimestre realizaranse dúas probas escritas (unha ao remate de cada UD) e un control que permita ao alumnado demostrar que leu as obras obrigatorias (unidade 7). Ademais, haberá outras actividades avaliáveis de carácter puntual (comentarios de texto, redaccións, exposicións orais ou outros traballos individuais ou en grupo) e unha observación regular do traballo diario (tanto na clase como das tarefas para a casa) por parte da profesora, que se avaliarán a partir de táboas de indicadores.

- Unha vez obtida a cualificación de cada UD segundo o indicado no apartado 3.3, a nota de cada avaliación trimestral calcularase tendo en conta o peso porcentual de cada UD no total da materia (apartado 3.1). Téñase en conta que todas as unidades ponderan practicamente o mesmo, e en case todas o 90% da nota corresponde a probas escritas e o 10%, a táboas de indicadores.

- Para superar a materia en cada trimestre, o resultado do cálculo anterior (aproximado a múltiplos de 0,05 e nunha escala de 1 a 10) debe ser igual ou superior a 5.

5. A cualificación da avaliación final resultará da media das tres avaliacións do curso (ou, o que é o mesmo, da ponderación das UD indicado no apartado 3.1, xa que todas pesan practicamente igual). En caso de que a

cualificación dunha das avaliacións trimestrais sexa negativa, utilizarase como referente esencial o logro dos obxectivos do curso; polo contrario, estes nunca se considerarán alcanzados (nin, por tanto, a materia aprobada) se o alumnado presenta dúas avaliacións suspensas.

Criterios de recuperación:

O alumnado que suspenda algunha avaliación trimestral será informado dos aspectos en que o seu rendemento foi insuficiente e orientado respecto aos obxectivos, contidos e mínimo de consecución dos criterios de avaliación.

O alumnado que no mes de xuño non estea en disposición de aprobar a materia terá oportunidade de recuperar as UD suspensas antes da avaliación final, presentándose a un exame escrito que terá lugar entre o 19 e o 21 de xuño. O exame final de recuperación versará sobre os contidos das avaliacións suspensas e, a efectos de calcular a cualificación final (cálculo que se realizará en todo caso segundo o baremo explicitado no apartado anterior), a nota deste substituirá as notas das probas escritas das UD da(s) avaliación(s) suspensa(s).

No mes de xuño realizaranse actividades de apoio, reforzo e recuperación, orientadas a preparar a proba de recuperación final, ademais das actividades lectivas ordinarias.

6. Medidas de atención á diversidade

As aulas reflicten a diversidade da sociedade en que vivimos. O recoñecemento da diversidade do alumnado constitúe un principio importante que debe rexer toda acción educativa. Unha das finalidades da educación é asegurar a igualdade de oportunidades de todos os alumnos e alumnas, poñendo os medios para evitar na medida do posible o fracaso escolar e abandono precoz do sistema educativo.

A atención á diversidade enténdese como o conxunto de actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, motivacións e intereses, ritmos e estilos de aprendizaxe e situacións persoais do alumnado. Estas medidas oriéntanse a alcanzar os obxectivos e as competencias establecidas para a ESO e réxense polos principios de equidade, calidade e igualdade de oportunidades, non discriminación, integración, accesibilidade e cooperación da comunidade educativa.

As medidas de atención á diversidade deben atender ao principio de inclusión educativa. Isto supón recoñecer a lexitimidade das diferenzas de todos os individuos, asumíndoas como un valor que enriquece o contexto educativo. Este principio establece que todo o alumnado, sexa cal sexa a súa condición persoal, pode aprender; que a súa contorna educativa garante experiencias de aprendizaxe significativas para todos e todas.

Neste sentido, faise preciso establecer medidas, metodoloxías e compoñentes que permitan ao profesorado abordar a diversidade das súas aulas, en concreto os seguintes:

- Combinación de metodoloxías e fíos condutores das unidades didácticas, vinculados ao desenvolvemento emocional do alumnado e á súa integración no grupo. Uso de métodos diferenciados que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e favorezan a capacidade de aprender por si mesmo.
- Diversidade de agrupamentos e tarefas propostos, articulación de itinerarios diferenciados e combinación de linguaxes e soportes orientados a satisfacer as esixencias de aprendizaxe de cada estudante e a permitir o seu desenvolvemento individual.
- Deseño de programas específicos de reforzo e ampliación destinados a aumentar as posibilidades de alcanzar os obxectivos da etapa e a promover os talentos na aula.
- Realización de proxectos significativos para o alumnado. O deseño de tarefas e proxectos de traballo debe basearse en contextos auténticos e recoñecibles para resultar significativos.
- Traballo cooperativo, coa proposta de tarefas de comprensión e produción oral en que o alumnado debe regular a súa conduta, a súa expresión e a súa capacidade para relacionarse cos demais. A través do diálogo e da interacción, contribuírase a desenvolver a capacidade de participar activamente nun equipo, a reflexión sobre as propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas.

- Resolución de problemas e conflitos en colaboración e a toma de decisións baseadas en xuízos morais, co fin de contribuír á adquisición das competencias necesarias para seguir os procesos de pensamento, utilizar o razoamento e analizar criticamente os problemas sociais.

- Gradación da aprendizaxe. O desenvolvemento das capacidades e dos contidos deberá facerse dun xeito gradual e progresivo, de maneira que se vaian adquirindo habilidades máis complexas que propicien a aprendizaxe individual e autónoma. A gradación entre cursos non se establece principalmente mediante a distribución diferenciada de contidos, senón en función da diferente complexidade dos textos, das habilidades de comprensión ou expresión requiridas, da metalinguaxe necesaria para a reflexión sobre os usos ou do grao de autonomía do alumnado.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - Fomento do espírito crítico e científico	X		X	X			
ET.2 - Igualdade de xénero			X			X	
ET.3 - Formación estética	X	X	X	X	X		X
ET.4 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable					X		
ET.5 - Respecto mutuo e cooperación entre iguais	X	X				X	
ET.6 - Valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito				X		X	X

Observacións:

No artigo 18 do Decreto 156/2022, do 15 de setembro, polo que se establece a ordenación e o currículo da ESO en Galicia establécese que, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias da etapa, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital, o emprendemento social e empresarial, o fomento do espírito crítico e científico, a educación emocional e en valores, a igualdade de xénero e a creatividade traballaránse en todas as materias.

Destes elementos transversais, os dous primeiros (comprensión de lectura e expresión oral e escrita) poden considerarse consubstanciais á materia de LCL. Dos restantes, traballaránse especialmente o fomento do espírito crítico e a igualdade de xénero, por teren unha importante dimensión lingüística que facilita o seu tratamento desde esta materia.

Tamén se fomentarán desde as clases de LCL a formación estética (en particular a través da literatura), a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais e todos os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento de calquera tipo de violencia, a pluralidade e o respecto polo Estado de dereito.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Asistencia á representación dunha obra teatral	Non pode entenderse plenamente o texto dramático sen a experiencia da representación, a ser posible no espazo destinado para ese fin: un teatro. Por iso, organizarase unha saída para que o alumnado asista a unha obra dunha compañía profesional, en colaboración co Dpto. de Lingua Galega.		X	
Celebración de efemérides como o Día do Libro, o Día da Poesía, o Día das Letras Galegas etc.	Coa celebración destas datas, o alumnado pode realizar traballos de procura de información, realización de anuncios Ambiente, o Día da Muller... publicitarios ou paneis informativos etc. Haberá que coordinarse con outros departamentos, polo que é unha actividade ideal para desenvolver tarefas cooperativas de xeito interdisciplinar.		X	X
Encontro (presencial ou por videoconferencia) con algunha autora ou autor	Esta actividade posibilita que o alumnado coñeza de primeira man os recursos que os autores e autoras utilizan ao elaborar unha obra literaria, debater con eles e coñecer as motivacións que levan a crear obras de arte.	X		X
Gravación de podcast	Aproveitando a existencia dunha canle de radio escolar e da infraestrutura necesaria, promoverase a gravación dalgunhas das actividades de expresión oral (recitado de poemas, reportaxes, noticiarios, críticas literarias...) para a súa difusión en forma de podcast.	X	X	
Certame, recital, roteiro ou exposición literaria	Poderase levar a cabo algunha ou varias destas iniciativas, en colaboración coa biblioteca escolar.	X		X
Visionado dalgunha película relacionada co contido da materia	O visionado de películas é un excelente vehículo para completar e enriquecer as aprendizaxes do alumnado. Podemos ver filmes baseados ou relacionados con algúns dos libros ou autores e autoras estudados. Esta actividade, ademais de relacionar linguaxes distintas, axudará a mellorar as destrezas de comunicación do alumnado, as habilidades sociais (capacidade conversacionais, tanto verbais como non verbais) e a expresión de emocións.			X
Participación na Revista Escolar Dixital	Aínda que o peso da elaboración da revista está programado que recaia noutras materias (Proxecto Competencial e Educación Dixital), promoverase a participación nela do alumnado con traballos realizados para a materia de LCL (reportaxes, críticas, crónicas, noticias, artigos de opinión...), de forma que a publicación constitúa un premio á calidade e ao esforzo.	X	X	X

Observacións:

Na medida do posible, as actividades complementarias desenvolveranse en colaboración con outros departamentos didácticos ou equipos do centro, en particular co equipo de biblioteca escolar.

A decisión definitiva de que actividades complementarias se levarán a cabo en concreto tomarase despois de presentada esta PD, previa aprobación na CCP.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Empregáronse os materiais e recursos didácticos programados.
Aplicáronse os procedementos e criterios de avaliación establecidos na programación didáctica.
Desenvolvéronse procedementos e actividades de recuperación para o alumnado con algunha avaliación suspensa ou coa materia pendente de cursos anteriores.
Realízanse as actividades complementarias programadas.
Metodoloxía empregada
Aplicáronse estratexias de aprendizaxe como a lectura comprensiva, a procura de información significativa, a planificación do traballo, o desenvolvemento de técnicas de síntese, análise e redacción...
Aplicouse a metodoloxía didáctica establecida na programación.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Os contidos e actividades de cada unidade didáctica parten dos coñecementos previos do alumnado, vinculándose cos seus intereses e necesidades, e favorecen a construción progresivamente autónoma de novas aprendizaxes.
Empregáronse recursos e materiais didácticos variados (impresos, dixitais, audiovisuais, aplicacións informáticas de carácter educativo...)
A planificación e distribución do tempo asignado a cada tarefa é axeitada.
Medidas de atención á diversidade
Desenvolvéronse as medidas de atención á diversidade necesarias aos alumnos que así o requiren.
Leváronse a cabo medidas de reforzo educativo dirixidas ao alumnado con dificultades de aprendizaxe, propondo novas actividades que faciliten a adquisición dos obxectivos non acadados.
Deséñanse e aplícanse actividades de ampliación e afondamento para o alumnado que acade de maneira significativa os obxectivos propostos.
Clima de traballo na aula
Ao inicio de cada unidade didáctica, realízase unha introdución sobre o tema e actividades de recoñecemento e activación dos coñecementos previos do alumnado ao respecto.
Explicáronse e corrixíronse na aula as actividades levadas a cabo nas distintas unidades didácticas.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Puxéronse en práctica medidas para estimular o hábito lector.

Descrición:

A avaliación da práctica docente favorece os procedementos de análise, reflexión e debate ao redor da realidade educativa do centro sobre os seguintes aspectos:

- A xestión adecuada do tempo para a planificación do proceso de ensino-aprendizaxe na aula.
- A concreción do currículo, a súa adaptación ao contexto e a organización efectiva dos contidos, actividades e obxectivos propostos.
- A avaliación dos resultados obtidos polo alumnado e a adopción das medidas de mellora adaptadas ás súas necesidades de aprendizaxe.
- A inclusión e a atención á diversidade como resposta educativa á totalidade do alumnado para promover a consecución do éxito escolar.
- A construción dun clima de empatía, confianza e convivencia harmónica na aula.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A PD da materia de LCL estará á disposición da comunidade educativa do centro tanto na páxina web como na aula virtual.

A PD será obxecto de seguimento e avaliación a través da aplicación Proens e poderá sufrir as modificacións precisas para adaptarse ás necesidades educativas do alumnado, en beneficio da correcta evolución do proceso de ensino-aprendizaxe e da consecución dos obxectivos establecidos. Estas modificacións, debidamente xustificadas, figurarán tamén nas actas das reunións de departamento e na memoria final da materia.

A avaliación da PD realizarase a través dos seguintes indicadores de logro:

A PD elaborouse de maneira coordinada coa colaboración de todos os integrantes do departamento.

- A PD especifica e completa as decisións adoptadas na concreción curricular fixada no Proxecto Educativo de Centro.
- Os criterios de avaliación establecidos valoran con efectividade a consecución dos obxectivos propostos.
- Os procedementos e instrumentos de avaliación axústanse aos criterios de avaliación indicados.
- As actividades desenvolvidas adáptanse á metodoloxía didáctica programada.
- A PD contempla e manexa con eficacia os recursos e materiais necesarios para favorecer a adquisición dos contidos e obxectivos.
- A PD organiza axeitadamente os espazos e tempos destinados á realización das actividades previstas.
- A PD inclúe actividades de reforzo, ampliación e recuperación adecuados ao perfil, características e necesidades do alumnado.
- A PD é revisada ao longo do curso e inclúense nela as modificacións pactadas e realizadas.
- A PD adáptase ao contexto escolar do centro educativo.

Así mesmo, realizarase o seguimento de cada unidade didáctica a través da aplicación Proens, estipulando e modificando, de ser o caso, a data de inicio e final de desenvolvemento de cada unha delas, o número de sesións dedicadas (especificando as previstas ao comezo e as realizadas finalmente) e o grao de cumprimento dos obxectivos.

As propostas de mellora da PD derivarán da análise da súa efectividade e dos resultados académicos obtidos nas distintas avaliacións e examinados nas reunións de departamento celebradas ao longo do curso, cuxo contido quedará reflectido nas actas correspondentes. Ademais, na memoria final, contemplaranse as propostas de mellora, vinculadas especialmente á adaptación da metodoloxía, materiais e recursos empregados para favorecer a consecución dos obxectivos establecidos.

9. Outros apartados